

Pregled strokovnih člankov

Crime, Law and Social Change, Dordrecht, leto 2011, št. 56/4:

Rigakos, G. S., Ergul, A.: Policijski nadzor nad industrijsko rezervno armado: mednarodna analiza (V prispevku avtorja izpostavita štiri družbene trende: 1. vztrajno zmanjševanje članstva v sindikatih; 2. povečanje dohodkovne neenakosti; 3. dramatičen vzpon javnih protestov; 4. stabilno rast zaposlenih v javnih in zasebnih varnostnih ustanovah. Povezave med navedenimi trendi iščeta v marksističnem konceptu t.i. »industrijske rezervne armade« oziroma presežnega prebivalstva. Ob tem število zaposlenih v varnostnih organizacijah v empirični analizi označita in uporabita kot barometer buržujskega občutka (ne)varnosti. Prav tako pa vzameta pod drobnogled sistemsko vlogo sindikatov.) – Bitter, S., Snider, L.: Rezultat »moralne panike«: propadli kanadski zakonodajni odzivi na zahteve po varstvu delavcev na delovnem mestu in regulacijo goljufij na trgu (Avtorja problematizirata neizvrševanje najnovejše kanadske zakonodaje na področju gospodarske kriminalitete. Predstavljena je geneza dveh zakonodajnih podvigov, rezultat v obliki sprejetih zakonov in v končni fazi zakonodajni učinek. Slednji se kaže v sporadičnem in komaj zaznavnem izvrševanju sprejetih zakonodajnih ukrepov.) – Figg-Franzoi, L.: *Maslahat*, država in ljudje: uporaba opija v Islamski Republiki Iran (V prispevku je predstavljen razvoj uporabe opija in odziv državnih organov na uporabo opija pred in po revoluciji v Iranu leta 1979. Gre za pester in poučen zgodovinski prikaz, ki se konča z analizo sedanje državne politike in predstavitvijo koncepta »*Maslahat*« oziroma bolj dinamične uporabe javnega reda prek pozitivne državne zakonodaje in akcije. Zanimiv je predvsem obrat v razmišljanju glede uporabnikov opija; medtem ko so zasvojenici pred revolucijo veljali za kriminalce, za katere je veljala stroga kazen, so danes obravnavani in predstavljeni kot zapeljane žrtve. Državna politika omejevanja uporabe opija pa je na pragmatičen način prepletena z versko simboliko – tudi z javnimi sežigi zaseženih opiatov.)

Crime, Law and Social Change, Dordrecht, leto 2011, št. 56/5:

Gre za tematsko številko z gostujočim urednikom, kjer je predstavljenih sedem prispevkov na temo trgovanja z belim blagom. Predstavljamo štiri. Steinfatt, T. M.: Trgovina z belim blagom v Kambodži: izmišljene številke *proti* empiričnim dokazom (Avtor analizira nekatere poenostavljene in metodološko vprašljive ocene obsega trgovine z belim blagom v Kambodži in s tem odpira vprašanje pravnega metodološkega pristopa v razvijajočih se državah ter nakaže rešitev v obliki »zlatega standarda«. Na zanimiv način predstavi tudi, kako lahko interesi NVO-jev v negativnem smislu vplivajo na

raziskovalno udejstvovanje in kako lahko t.i. »guesstimates« zakoreninijo izkrivljeno predstavo o nekem pojavu.) – Chin, K., Finckenauer J.O.: Petelini, agentje, mamice in džokeji: socialna organizacija transnacionalne trgovine z belim blagom (V mednarodni trgovini z belim blagom nastopajo posamezniki v različnih vlogah. Avtorja predstava kvalitativno raziskavo, opravljeno na podlagi terenskega dela in številnih intervjujev, ki so bili osnova za tipologijo udeležencev v trgovini z belim blagom. Raziskava je potekala v azijskih državah.) – Goul, C.: Trgovina? Analiza relevantnosti koncepta trgovine z ljudmi za opis izkušenj »spolnih« delavcev v Cape Townu, Južnoafriška Republika (Predstavljeni so rezultati raziskave, ki je potekala med leti 2006-2008 in je vključevala tako kvalitativne kot kvantitativne metode za analizo spolne industrije v Cape Townu. Predmet analize so bili: delovni pogoji, rekrutiranje, analiza dejavnikov za vključitev, obseg trgovine z belim blagom... Avtorica zavzame kritično stališče do prevladujočega koncepta trgovine z belim blagom, za katerega meni, da ne odlikava izkušenj večine udeležencev v spolni industriji.) – O'Brien, E.: Dolivanje goriva trgovini z belim blagom? Preverjanje trditev abolicionistov o kavzalnem neksusu med legalizacijo prostitucije in trgovino z belim blagom (Pomanjkanje zanesljivih statističnih podatkov o trgovini z belim blagom je na široko odprlo vrata aktivistom, ki se borijo proti legalizaciji oziroma dekriminalizaciji prostitucije, za trditve o tem, da legalizacija/dekriminalizacija prostitucije povečuje trgovino z belim blagom. Prispevek kritično razčlenjuje poskuse vsebinskega utemeljevanja navedenih trditev na primeru sprejemanja politike omejevanja trgovine z belim blagom v ZDA in v Avstraliji. Avtorica opozori na problematičnost ugibanj o obsegu tega pojava in tudi na pomen ideologije za oblikovanje politike omejevanja trgovine z belim blagom – predvsem v ZDA.)

Crime, Law and Social Change, Dordrecht, leto 2012, št. 57/1:

Shichor, D. : Sporne prakse »late trading« in »market-timing« pri delovanju vzajemnih skladov (Gre za predstavitev enega izmed manj odmevnih, a nič manj zanimivih finančnih škandalov prvega desetletja 21. stoletja. Škandal je izbruhnil leta 2003, ko je prišlo na dan, da vzajemni skladi v ZDA svojim pomembnejšim strankam nudijo nezakonito preferenčno obravnavo. Vzajemni skladi so tradicionalno veljali za varno naložbo tudi za male delničarje, ob razkritju škandala leta 2003 pa je bil njihov ugled zamajan. Avtor v prispevku predstavi konkretni sporni praksi in ju v nadaljevanju prek razprave vključi v širši kontekst pomanjkljive finančne regulative nad vzajemnimi skladi in na splošno.) – Duck, W., Warfield Rawls, A.: Interakcijski družbeni red na območjih, kjer prihaja do trgovine z drogo: kakšen je videti lokalni družbeni red

v revni temnopolti četrti v ZDA (Avtorja predstavita analizo družbenega reda v revni urbani četrti v ZDA, kjer je poglobljena zaposlitev prebivalcev »insiderjev« preprodaja drog. Osredotočita se na preprodajo drog z vidika organizacijskega in socializacijskega dejavnika, ki vzpostavlja svojevrsten družbeni red. V prispevku opišeta konkretni »kodeks ulice«, ki se je razvil v navezavi na poglobljeno »gospodarsko« dejavnost.) – Henham, R.: Penološka ideologija, odmera kazni in legitimnost sodnih postopkov (Prispevek analizira povezavo med penološko ideologijo in mednarodnimi sodnimi postopki z vidika odmere kazenskih sankcij. Odmera kazni je po avtorjevem mnenju bistvenega pomena, ker točno v tej točki med sodnim postopkom cilji kaznovanja dobijo konkretno in javno pojavno obliko na posameznih primerih. Postopek odmere kazni tako predstavlja temeljno povezavo med ideologijo, na kateri temelji kaznovanje, in kontekstom, v okviru katerega se presoja legitimnost kazni. V ospredju prispevka je analiza teze, da cilji kaznovanja in njihova konkretizacija z odmero kazenske sankcije postajajo čedalje bolj odtujeni od tega, kar posamezniki zaznavajo kot »pravico« za določene tipe ravnanj in kršitelje. Zaradi te odtujenosti in erozije percipirane kolektivne legitimnosti pa trpi tudi učinkovitost kazenskega sistema in posledično pravna država.

Journal of Research in Crime and Delinquency, Beverly Hills, leto 2012, št. 49/1:

Stucky, T.D.: Pogojni učinki rase in politike na socialni nadzor (Avtor s statističnimi metodami preverja odnos med variacijo v rasni strukturi mesta na eni strani in socialnim nadzorom nad manjšinami na drugi strani. Hipoteza, ki jo avtor testira je, da je eden izmed pomembnih dejavnikov politična struktura mestne oblasti. Na podlagi analize podatkov za 100 ameriških mest iz treh popisnih obdobji ugotovi, da večje ko je število temnopoltih prebivalcev v mestu, manjša je frekvenca aretacij temnopoltih posameznikov za nasilna kazniva dejanja. Na število aretacij pa v skladu z avtorjevo hipotezo vpliva struktura mestnega političnega sistema, število temnopoltih svetnikov in rasa župana.) - Resenfeld, R. in drugi: Starost šteje: vpliv starosti na policijski pregled mladih in starih voznikov različnih ras (Predhodne raziskave so kazale na to, da so temnopolti vozniki stalna tarča policijskih pregledov vozil in veliko bolj nadzorovani kot belopolti vozniki. Avtorji pa so s statističnimi metodami preizkušali hipotezo, da je pomemben dejavnik pri razlikovanju tudi starost voznikov. Analiza je pokazala, da je veliko razlikovanje med mladimi temnopoltimi in mladimi belopoltimi vozniki, medtem ko v starostnem razredu nad 30 let temnopolti posamezniki niso nič bolj pogosto tarča preiskave kot njihovi belopolti vrstniki; v nekaterih vzorcih, so celo manjkrat tarča diskrecijskih pregledov.) – Van de Rakt, M. in drugi:

Dolgoročni učinki bivanja očeta v zaporu za kriminalno pot otroka (Raziskava analizira vpliv izrečene kazni zapora za očeta na obsodbe njihovih otrok (na vzorcu potomcev, starih med 18-30 let). Zaznana je pozitivna korelacija, še posebej če je bil oče v zaporu v času, ko je bil otrok star med 0 in 12 let.) – Pires S., Clarke, R.V.: Analiza divjega lova na papige v Mehiki (Avtorji skušajo z uporabo teorije racionalne izbire in teorijo vsakodnevnih aktivnosti razložiti strukturo divjega lova na papige v Mehiki. S statističnimi metodami so preverili dejavnike, ki se skrivajo v akronimu CRAVED (concealable, removable, available, valuable, enjoyable, disposable) v povezavi z 22 vrstami papig. Besedna igra z akronimom se izgubi v prevodu, sicer pa avtorji ugotavljajo, da so najbolj pogost objekt napada papige, ki so široko razširjene in katerih potomstvo je najlažje odstraniti iz gnezda, kar nakazuje na to, da so divji lovci v Mehiki dandanes povečini oportunistični domačini. Ob tem avtorji opozorijo na to, da so bile bolj vredne in redke papige polovljene za izvoz že v osemdesetih letih prejšnjega stoletja.)

Ciril Keršmanc

Criminal Justice and Behavior, Beverly Hills, leto 2012, št. 2:

Felson et al.: Duševne bolezni in delinkventnost v zaporu (Avtorji na podlagi analize obširnega vzorca iz ameriških zaporov ugotavljajo, da nekatere vrste duševnih bolezni izrazito vplivajo na konformno oz. nekonformno vedenje zapornikov. Psihoza in hude oblike depresije se tako povezujejo z bolj nasilnimi oblikami prestopkov, hkrati pa tudi z nenasilnimi oblikami, kar daje vtis, da na splošno zmanjšujejo stopnjo konformnosti pri posameznem bolniku zaporniku. Nasprotno je z raznimi oblikami anksioznosti, ki se manj očitno povezujejo s prestopki, izjemno močna pa je povezanost med paranoičnimi motnjami in prekrški, še posebej tistimi z elementi nasilja.) - Day A. in drugi: Ocenjevanje terapevtskega vzdušja v zaporih (Študija analizira merjenje družbenega vzdušja v dveh avstralskih zaporih tako z vidika zapornikov kot z vidika osebja. Ob tem gre za primerjavo klasičnega zapora s terapevtskim, pri čemer so se pokazale razlike med obema, ki pa so nekoliko manj izražene v odgovorih zapornikov kot pa v odgovorih zaposlenih.)

European Journal of Criminology, London, leto 2011, št. 6:

Posebna številka na temo: Zapor - osebje in kultura. Molding Nielsen, M.: O humorju v zaporu (Avtorica se lote-

va neortodoksne teme tako, da analizira pojavnost humorja v zaporskem okolju. Ob tem ugotavlja, da so humorne izmenjave na eni strani nujne za razreševanje konfliktov in vzpostavljanje kohezije med osebjem, na drugi strani pa praktično edina interakcija, pri kateri sta si zaposleni in zapornik enakopravna.) - Johnsen in drugi.: Izjemni pogoji v zaporu in kakovost življenja v zaporu – velikost zapora in zaporska kultura v norveških zaporih (V luči drugačnosti skandinavskih zaporov od preostalih zahodnih držav avtorji s pomočjo vprašalnikov za osebe in za zapornike analizirajo vzdušje v 32 norveških zaporih zaprtega tipa. Ob tem ugotavljajo, da je velikost zapora izjemnega pomena, saj so posamezne postavke ocenjene izrazito bolj pozitivno v manjših zaporih (do 50 zapornikov) v primerjavi s srednje velikimi (50-100) in velikimi zaporji (nad 100).)

British Journal of Criminology, London, leto 2011, št. 5:

Pridemore, W. A.: Vprašanje revščine – ponovna ocena razmerja med neenakostjo in umori v čeznacionalnih študijah (Avtor z novo analizo oporeka številnim raziskavam, ki kažejo na korelacijo med družbeno neenakostjo in številom umorov v posamezni družbi. S prikazom lastne raziskave dokazuje, da je takšna interpretacija posledica napake v oblikovanju statističnega modela, saj je v omenjenih raziskavah izpuščena - po avtorjevem mnenju - ključna spremenljivka in to je revščina. Prav revščina je ključni dejavnik, ki ga gre povezovati s frekvenco umorov, kar je skladno tudi s spoznanji številnih ameriških empiričnih študij.) – Fynbo, L. in Järvinen, M.: Najboljši vozniki na svetu – voznja pod vplivom alkohola in ocena tveganja (Študija temelji na intervjujih z vozniki, ki so bili obsojeni zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Le-ti tako vožnjo interpretirajo v sklopu svoje moralne identitete, pri čemer se osredotočajo na štiri dimenzije: vožnja pod vplivom alkohola kot nenamerno dejanje, vožnja pod vplivom alkohola kot strateško vedenje, vožnja pod vplivom alkohola in nadzor ter vožnja pod vplivom alkohola in »normalnost«. Ključno pri tej samointerpretaciji je, da veliko obsojenih voznikov izhaja iz okolja, v katerem je (bila) vožnja pod vplivom alkohola sprejeta kot normalna in je niso dojemali kot deviantno.) – Weatherburn, D. in Moffatt, S.: Generalno-preventivni učinek višjih glob na voznike pod vplivom alkohola (Statistična analiza, ki sta jo avtorja izvedla na podlagi primerov v avstralskem okrožju New South Wales, kaže, da je generalno-preventivni učinek višjih denarnih kazni za vožnjo pod vplivom alkohola zanemarljiv. Kljub velikim razlikam v višinah glob avtorja nista zaznala razlik v preventivnem učinku med nižjimi in višjimi kaznimi.)

The Prison Journal, Abbotsford, leto 2011, št. 4:

Posebna številka na temo: Slovenska penologija v teoriji in praksi Meško, G. in drugi: Strnjen pregled penologije v Sloveniji v teoriji in praksi – nespremenjene zmogljivosti, novi standardi in penatranost zaporov (Avtorji orišejo penologijo v Sloveniji od njenih začetkov do danes in se opredelijo do problemov, s katerimi se sooča v sodobnem času. Posebno pozornost posvetijo penatranosti v zaporih, ki skupaj s proračunskimi in kadrovske rezi na področju izvrševanja kazenskih sankcij, postavlja vse večje ovire ohranjanju vzdržnih razmer v zaporih. Avtorji dodatno opozarjajo, da je problem globlji od trenutne gospodarske (in posledično proračunske) krize in da izhaja iz sistemskih težav slovenske ureditve, ki npr. edina v EU ne pozna posebne probacijske (postpenalne) službe.) -Petrovec D., Muršič M.: Znanstvena fantastika ali resničnost – odpiranje zaporskih institucij (Avtorja s študijo razvoja slovenske penologije prikažeta njen sodobni odklon od tradicionalno humanističnih praks, ki so vladale v slovenskih zaporih od sedemdesetih let do osamosvojitve. Socioterapevtski pristop se je pokazal za uspešnega tudi v redne raziskavah vzdušja v zaporih, s spremembami zakonodaje in spremembami vodilnih posameznikov v zaporih (!) pa so ga vse preveč zlahka skoraj povsem opustili in pozabili na njegove prednosti.) – Filipčič, K., Prelič, D.: Odvzem prostosti pri mladoletnih storilcih v Sloveniji (Avtorici analizirata stanje mladoletniške kriminalitete v Sloveniji. Ta je v primerjavi z drugimi evropskimi državami ena najnižjih, enako velja tudi za umeščanje mladoletnih storilcev v mladoletniški zapor ter vzgojne oz. prevzgojne domove. Področje mladoletniške kriminalitete je eno redkih, ki v Sloveniji povsem sledi mednarodnim standardom, pri čemer avtorici poudarjata, da ostaja kar nekaj področij, kjer bi bila ureditev lahko zastavljena drugače, da bi se bolj upoštevala korist otroka.) – Ambrož, M., Šugman Stubbs, K.: Pogojni odpust v Sloveniji – problemi in možne rešitve (Glede na sodobno sliko naše evropske soseščine institut pogojnega odpusta vse bolj pridobiva na pomenu. V tem oziru avtorja kritično ovrednotita slovensko ureditev, pri čemer še posebej izstopajo njene postopkovne pomanjkljivosti. Med drugim se zavzemata za postopen prehod na sodno izvrševanje kazenskih sankcij vključno z odločanjem o pogojnem odpustu, ki v primerjavi z upravnim izvrševanjem posamezniku nudi več garancij.)

Mojca Mihelj Plesničar